

EEN NIEUWE WEG DOOR DE SFERENDiscussiebijeenkomst 12-12-1973 den Haag

Er is de laatste tijd in de sferen veel veranderd. Een sfeer is eigenlijk niets anders dan een gedachtebereik waarin men voor zich een voorstelling van leven opbouwt aan de hand van wisselwerkingen tussen verschillende persoonlijkheden.

Nu zijn er vroeger heel veel mensen geweest, die een zeer concrete voorstelling hadden van het leven na de dood. Wij hebben in de sferen een groot aantal hemelse Jeruzalems gehad in verschillende uitvoeringen. Wij hebben gehad grote tuinen, lotusvijvers, kortom, alle landschappen die men zich maar denken kan, soms voorzien van schijnwezens of schijnvormen, die als een soort dienaren moesten optreden. De mensen zijn dit concrete geloof ontgroeid. Zij zijn meer en meer gekomen tot het erkennen van God en eventueel een voortbestaan als een abstractie. Daarnaast hebben zij ook als zij overgaan meestal de behoefte om iets van hun eigen wereld te reproduceren. Misschien is dit voor u verbazingwekkend, maar wij hebben tegenwoordig zelfs enkele wolkenkrabbers in Zomerland. U kunt zich daar ook per auto doen vervoeren, want ook daaraan is door sommigen gedacht. Het blijkt, dat vele flatbewoners zozeer verlangen naar een eengezinswoning, dat zij zich deze voorstellen als behorend tot een hemelse status. Wij hebben daarom ook een paar tuinsteden.

Dit alles maakt duidelijk, dat de verandering plaatsvindt door een verandering van bewustzijn van degenen die overgaan. Daarbij moet u rekening houden met het feit, dat bij de enorme toename van de wereldbevolking ook degenen, die ongeveer gelijktijdig aan onze kant komen, sterk in aantal zijn toegenomen. Het resultaat is, dat wij te maken krijgen met verwarrende hoeveelheden beelden. Degenen echter, die abstracter hebben gedacht, voelen na de dood niet zo sterk als voorheen de behoefte om zich alles in vormen te denken en in vormen voor te stellen.

Als wij spreken over een nieuwe weg in de sferen, dan gaat het hier in de eerste plaats om iets wat geheel nieuw is. Het gaat wel om iets wat tot ongeveer een 40 jaar geleden alleen voor enkelingen bestond: een soort sluispaadje over de bergen; nu is het snelweg A1 geworden. Laat mij proberen u enkele van de beelden en mogelijkheden daarvan te schetsen.

Bij de overgang is het eerste contact altijd nog wel op vorm gebaseerd. Na overweging ten aanzien van het voorgaande bestaan in de stof zal de geest echter zich heel vaak afvragen: waarom zou ik verder dromen? Daarmee verandert alles en wordt het hele bestaan een aantal vage vlekken waarbij een duisterder ervaren als een donkere stip wordt waargenomen en een lichter ervaren wordt uitgedrukt in stippen van lichtende kleuren.

De reactie, die een mens dus voelt bij contacten, wordt bijna onmiddellijk vastgelegd in kleur en vooral in licht-donkerverhoudingen.

Als we zo beginnen, dan is het duidelijk dat we te maken krijgen met afwisselende reeksen van besef. Wij beginnen beneden rond Zomerland. De duistere sferen laten wij een ogenblik rusten.

De eerste ervaring is een soort ruimte waarin je zweeft. Daar zijn allerlei verschillend gekleurde lichamen zichtbaar. Ze zijn in omvang of vorm niet geheel te definiëren, maar je zou kunnen zeggen: het lijkt alsof je door een nevel een aantal lichten ziet. Als hier gedachten worden uitgewisseld, dan zijn deze eerder van een vuurwerkachtig patroon. Denkt u b.v. aan "pauwenveren" als ze omhoog schieten. U kent die dingen wel: zilverregen, goudenregen enz., die zich zo mooi tegen de donkere hemel aftekenen. Een dergelijke indruk krijg je van de gedachten; het zijn geen beelden meer.

Als je verder gaat, blijkt al heel snel dat je geen behoefte hebt aan een scherpere formulering. De verschillende kleurvlekken worden een veelkleurig geheel waarin een onderscheid tussen de ene persoonlijkheid en een andere moeilijk te maken is. Als ik weer een onvolledige vergelijking mag geven: het is als een actiedoek van Karel Appel.

Van daaruit ga je verder naar een ruimte waarin eigenlijk persoonlijkheden niet eens meer gedefinieerd zijn. Wat daar plaatsvindt is een heen en weer pieken van allerlei stralen. Het is zo,

dat de denkbeelden en hun origine duidelijk kenbaar worden, maar de bron zelf zich niet sterker vertoont dan de straal zelf. Misschien is het eenvoudigste beeld hiervoor het model van een atoom zoals dit kan worden voorgesteld door een aantal geprojecteerde lichtpunten, die zich zeer snel bewegen. Je ziet eigenlijk lijnen. Er is soms wel een iets scherper puntje dat een deeltje moet weergeven, maar het onderscheid is maar heel moeilijk te vinden. In deze wereld zijn de gedachten een voortdurende uitwisseling van gegevens, maar niet meer van vorm. Wat wordt uitgedrukt is meer informatie. Die informatie kan b.v. een vorm van Godsbewustzijn uitdrukken. Ze kan evengoed uitdrukken een relatie met iemand op aarde of zelfs een commentaar op gevoels- en besefsinhouden van een persoon.

Als wij ook dit voorbij zijn, dan komen wij terecht in een wereld, die doet denken aan een nevel. De nevel zelf is lichtend; ze heeft geen bestemde kleur. Het licht heeft geen bepaalde oorsprong. Als persoonlijkheden zich hierin bewegen, dan is het alsof het kleine stukjes goudfolie zijn, die zich daarin bewegen. U kent wellicht een likeur "bruidstranen". Daarin zijn kleine stukjes bladgoud, die als het ware door de vloeistof dwarrelen. Op soortgelijke wijze zie je hier dat goud schemeren in een nevel, die zelf lichtend is. In deze sfeer wordt het contact voornamelijk uitgedrukt in gevoelens van empathie. Hier wordt een gevoel van eenheid of versmelting bereikt. Er is geen definitieve scheiding meer tussen bepaalde persoonlijkheden. Inhouden verenigen zich tot één geheel. Je weet soms zelf niet meer of je je iets herinnert wat je zelf hebt meegemaakt of dat je je iets herinnert wat door een ander werd beleefd.

Hierboven is een lichtspel, dat doet denken aan een kristallisatieproces. Er zijn nu vaste lijnen, maar deze zijn bestaansmogelijkheden. De verschillende wegen daarin tekenen zich zeer scherp af, zo ongeveer als de lijnen die kunnen ontstaan in een sneeuwkrystal of in een ijsbloem.

Je weet: dit is een soort stolling van de tijd en daarin oriënteer je je ten aanzien van een leven dat vast ligt. Dat wil zeggen: niet hoe je de wegen gaat, maar de wegen die je zult kunnen gaan. Hier ontstaat dan ook voor het eerst een abstracte Godsaanvaarding. God is niet meer een persoonlijkheid en ook niet meer een zich bewegende kracht. God wordt hier uitgedrukt als mogelijkheid. Elk kristal op zichzelf is God. Niet God als een concrete waarde, maar eerder zoals de koude die zich kenbaar kan maken in het ontstaan van de sneeuwkrystal.

De gehele situatie lost zich dan op in een steeds helderder wordend licht. (Licht is hier vergelijkend gebruikt.) Je zou kunnen zeggen: een onthulling zonder grenzen. Het is alsof elke horizon wegvalt. Het begrip "oneindigheid" krijgt niet meer alleen als mogelijkheid of als term vorm, maar is deel van je beleven en gelijktijdig van je persoonlijkheid.

Van hieruit komt men dan tot de werkelijk hoge sferen waarin de ervaring wordt geconcretiseerd in een eigen streven temidden van een totaliteit.

Wat ik u beschrijf wil niet zeggen, dat de andere sferen niet bestaan. Al de vormwerelden zijn er nog wel. Er zijn ook nu nog oude steden te vinden, kleine dorpen en parkachtige landschappen. Er zijn nog steeds de kleine scholen, de achthoekige tempeltjes in de bergen waar men voor de wat lage balustrade zit en mediteert. Ze zijn er allemaal nog. Maar het is alsof deze vormen langzaam maar zeker aan het verbleken zijn. Er zijn steeds minder personen, die behoefte hebben aan een zo sterke vormuitdrukking van het bestaan.

Voor de hogere sferen van klank, kleur en licht kan alleen worden gezegd, dat in deze sferen zich nu ook al lagere vormen kunnen bewegen. Misschien niet gelijk aan degenen, die eens deze sferen vanuit de vorm hebben bereikt, maar hun wereld is meer aanvaardbaar.

Leraarschap is niet meer: delen in de gedachten van een hoge geest. Het is een continu deelhebben aan iets waarvan je niet alle feiten begrijpt. Het is soms alsof je een kind bent, dat in de wereld van volwassenen staat en leert klanken te associëren met betekenissen, dat leert met bepaalde gebaren en grimassen iets uit te drukken en ook dat je door een bepaald gedrag meer kunt loskrijgen dan je eigenlijk rechtens toekomt.

In deze situatie kan dus volgens mij werkelijk worden gesproken van een nieuwe weg door de sferen, die steeds meer gebruikt wordt. Hoe wij dit voor een mens moeten beschrijven, blijft mij voorlopig enigszins een raadsel.

Er zijn natuurlijk ervaringen, die bepaalde vergiften en roesverwekkende stoffen de mens kunnen schenken. En ofschoon deze niet het reële beeld van de sferen oproepen, zijn daar vergelijkbare situaties in. Als je bepaalde middelen hebt ingenomen, dan is het alsof je kleurgevoeligheid groter wordt. Alles wordt omgeven door kringen van kleur. Er zijn veel meer kleurnuances en het geheel schijnt je voortdurend te overspoelen. Geluiden worden zodanig gecombineerd met gedachten, dat je "chopsticks" kunt spelen op een piano en denken dat het Rachmaninof is. Er is dus een

verandering van eigen besef; de dingen krijgen een nieuwe inhoud. Bij die inhoud is het opvallende dat hun vorm eigenlijk verwaast door allerhande nieuwe details, die erbij komen; details van kleur, van emotionele reactie. Ik meen, dat dit nog wel het dichtste bij komt bij deze nieuwe weg door de sferen, omdat wij ook daar voortdurend worden geconfronteerd met nieuwe betekenissen, die echter niet bestaan in een verandering van waarde, maar a.h.w. het uiteenvallen is van die waarde in vele factoren. Vormen en lijnen omschrijven eigenlijk alleen nog maar het vlak waarin de werkelijkheid zich manifesteert, maar niet meer de werkelijkheid verdelen in stukjes.

Het leven in een sfeer is altijd een soort droom. Je denkt en plotseling ben je elders. Je vreest en het gevreesde wordt waar. Je droomt van een bereiking en de bereiking is nabij, maar je moet haar op de juiste manier aanvaarden of ze is plotseling weer verdwenen in een chaos van gebeurtenissen. Zo leef je in een sfeer. Het is je eigen harmonische oriëntatie waardoor steeds meer kenbaar en duidelijker wordt en steeds meer bereikbaar.

Ook in de duistere sferen, die ik tot nu toe buiten beschouwing heb gelaten, zien we soortgelijke verschijnselen. Vroeger waren er sferen die ik kon beschrijven als de sombere achterbuurten van de een of andere grote stad. Achterbuurten met harde mensen, waar je kunt sterven op straat zonder dat iemand omkijkt, waar de een de ander probeert te bedriegen met allerhande zaken, waar rook, roet en vuil neerslaan totdat alles goor is. Zelfs de nieuwe artikelen in de winkelramen hebben een vuile waas alsof ze reeds bedorven zijn, voordat ze verkocht worden. Dergelijke sferen zijn er veel geweest en bestaan ook nu nog wel. Maar ook hier blijkt, dat duister een andere betekenis kan hebben. Het is een poging om weg te vluchten. In deze vlucht manifesteer je vooral ook de emoties die je hebben bewogen.

Er zijn werelden denkbaar waarin geen vorm is, maar een voortdurende dreiging en beleving van geweld. Het geweld is een emotie geworden. Het zijn schokgolven, die over je heen spoelen zonder dat je kunt zeggen wat ze zijn. Er zijn geen mensen die je mishandelen, er zijn geen pistolen of geweren die op je schieten, er is geen wrede rechter of beul die op je wacht. Er is alleen maar de naamloze sensatie van golven die op je afkomen. Duister in verschillende schakeringen. Misschien het best beschreven als allerlei tinten van grijs tot het afgronddiepe zwart.

Als die golven je beroeren en je reageert daarop, dan trek je pijnlijk weg. Je weet niet wat ze zijn. Je herkent ze niet als je eigen harmonische mogelijkheden, geschapen door angst, maar met levenskracht en vormen, die tegengesteld gericht zijn tot je bestaan. Ook hier is niet meer zo sterk uitgedrukt het verval van vorm, dat het gevolg is van een vlucht voor de werkelijkheid van je eigen wezen.

Eens kon je zeggen dat zielen, die zichzelf ontvlucht zijn, heel diep onderin een put liggen als maden in de modder, onbekwaam zich te bewegen. Maar nu kun je zelfs dat niet meer zeggen. Je kunt alleen zeggen: er is een roetzwarte neerslag. Je weet niet eens of het vlokken zijn of het regen is of een oceaan, die vele mijlen boven je staat. Het is verstikkend. In die verstikking blijkt er zo nu en dan nog een glimp van licht of een voorbijgaande schemer te zijn. Verder is er niets dan alleen de emotie van absolute verlatenheid. Ook in het duister blijkt dus de wat abstracter en misschien wat realistischer benadering van de laatste halve eeuw een grote invloed te hebben gehad.

Dat alles is misschien als beschrijving interessant, maar naar het mij voorkomt voor een mens in uw wereld niet van praktische betekenis. Nu wij weten dat deze nieuwe condities er zijn, is het ook mogelijk om een weg te ontwerpen om van deze abstracties gebruik te maken. Daardoor kunnen we een juistere vorm van harmonisch leven en denken vinden, die tijdens het stoffelijk bestaan reeds actief is in onszelf en die daarna het meer en meer mogelijk maakt te interfereren met de hoogste werkelijkheid waarin de definitie eigenlijk alleen nog is de emotionele eenheid met een totaliteit.

Ik wil proberen deze weg in korte zinnen te schetsen.

1. Onthoud, dat niets naar zijn uiterlijkheden kan worden bepaald. Probeer de dingen te voelen. Probeer ze a.h.w. te proeven met uw geest. Als u steeds weer, zelfs als u een kunstwerk beschouwt, niet alleen maar zegt: wat stelt het voor? wat is het? maar u laat gaan en zegt: wat voor smaak heeft het? hoe beroert het mij? wat voor emotie kan hierin voor mij liggen, zonder te redeneren, dan zult u ontdekken dat u hierdoor gemakkelijker de voor een mens abstracte waarden, die een mens en ook een geest uitstraalt, zult kunnen aanvoelen. Deze gevoeligheid kan u ook na de dood zeer te stade komen.

2. Als u werken wilt met krachten, dan is het natuurlijk heel prettig om u een heilige of een engelbewaarder voor te stellen. Ik vind dat laatste gevangenisachtig klinken. U heeft dan altijd een bewaarder naast u. Maar goed, u mag het voor mij wel doen. U mag zich voorstellen, dat iemand uit de geest naast u staat en u helpt. Daar is geen bezwaar tegen. Maar misschien kunt u zich ook voorstellen dat op het ogenblik dat er hulp komt er gewoon een beetje meer licht is. Het is alsof er een wolkje even voorbij de zon is getrokken en ze nu weer doorkomt. Voel het gewoon aan als een grotere intensiteit van kracht. Als u daarop leert reageren, zult u niet alleen veel juister kunnen reageren als u een mens wilt genezen of als u hulp heeft gevraagd voor de oplossing van problemen, maar u zult bovendien niet meer de beperking van de vorm kennen in hetgeen u aanroept. Het resultaat is dus, dat u er a.h.w. vrijer tegenover staat, meer kunt absorberen als het nodig is en u minder allerhande regels en beperkingen gaat opleggen, indien het niet noodzakelijk is. Deze aanvaarding zonder meer als licht, als werking, betekent dat u in de sferen eigenlijk al direct na de overgang op zijn minst reeds aan de grens van de hoge sferen kunt ervaren. U sluit u niet meer af in vormen, u beleeft eenvoudig het aanwezig zijn van licht, van lichtende kracht. U vraagt niet meer naar een verstandelijke definitie, u ondergaat. Maar het ondergaan betekent ook verandering van besef en verrijking.
3. Altijd als wij een bepaalde vorm van kracht nodig hebben en wij niet kunnen volstaan met dat licht, omdat wij ons willen concentreren, ga dan uit van een kleur. Stel u voor, dat een onzichtbare lamp die kleur uitstraalt. Door dit u voorstellen van een kleur en gelijktijdig het emotionele ervaren "nu is er een bepaalde kracht aanwezig", zult u gevoeliger worden voor de verschillende hogere krachten, die in vorm misschien niet zo gemakkelijk te beleven zijn, maar waarvan de gedachten als een kleur en de emotionele instelling daaraan verwant gemakkelijk kunnen worden beleefd in het stoffelijk bestaan en na de dood zeer zeker ook in de sferen.
4. Probeer nooit u bezig te houden met uw angsten. Angst, ook zelfs de angst dat een ander zou zien wat u werkelijk bent (dat bestaat ook) is het meest gevaarlijke dat er bestaat. Deze angsten zijn het waardoor u later in het Schaduwland ronddooft of u zelfs in een meer duistere sfeer een tijdlang probeert te verbergen. Wees niet bang voor negatieve dingen. Als zij komen, dan komen zij wel. Doe dat ook in uw leven. Wat komt, dat komt. Zeg echter daarnaast: Als er ook maar één vonk vreugde één vonk licht, één kleine verbinding tussen mij en het leven of de werkelijkheid is, dan zal ik deze niet ontleden in oorzaak en gevolg, maar als totaalbeeld aanvaarden. Ik zal mij voeden met al het lichte, al het goede dat ik in mijn wereld vind. Op deze manier stelt u zich steeds meer open, ook na de dood, voor de werkelijk lichtende krachten die altijd rond u zijn. Het maakt het u mogelijk deze nieuwe weg gemakkelijk te volgen. Het maakt het u mogelijk zonder de belemmering van voorstellingen de geremdheid van de veronderstelde grenzen van het eigen wezen en van de totaliteit te ervaren en daaruit voortdurend uzelf te verrijken met nieuwe besefswaarden, soms zelfs met nieuwe gegevens.
5. Geloof in een God, maar praat er niet teveel over. God is alleen de aanduiding van de essentie van alle dingen. Wij werken in deze essentie. Wij werken in de dingen die daaruit bestaan. Waarom zouden wij ons voortdurend bezighouden met de vraag wat het wezen is of de kracht is? Laten wij ons bezighouden met het erkennen van hogere krachten, die hoe dan ook zich steeds weer bij ons manifesteren. Laat ons leren ook voor onszelf een beroep te doen op die krachten. En dan niet zeggen - zoals sommigen doen - o, goede geesten of lieve geestjes, doe dit nu even voor mij. Straal uw behoefte uit en zeg: Dit zal worden vervuld. Het erkennen van een behoefte en de zekerheid, dat die behoefte niet lang zal bestaan, verandert uw instelling en uw uitstraling. Daar heeft u geen God bij nodig. God is er toch wel. U heeft de eenheid nodig waardoor alles wat rond u is tot u kan komen, of dat nu komt uit een gemeenschappelijk bovenbewustzijn van mensen of uit sferen van de geest of uit de diepte van de kosmische krachten zelf. Zeg niet wat u moet krijgen. Vraag hulp en wacht zes seconden. Hierdoor bereikt u dat u zelfs uzelf kunt helpen met deze energieën. Het betekent, dat u nooit overgeleverd bent aan uw angsten of aan duistere projecties van anderen. Want op het ogenblik, dat er iets negatiefs voor u bestaat, dat u er bang voor bent of denkt: dit kan ik niet dragen, of: dit moet anders, doe dan een beroep op die kracht. Zeg niet wat er moet veranderen. Zeg alleen: ik aanvaard die kracht en de werking van die kracht in mij in de grote en kosmische harmonie. Dat zijn dan woorden, die eigenlijk te ver gaan, want u zou het moeten voelen. Op deze wijze schakelt u voortdurend de werkelijk hoogste krachten in. Dat betekent, dat u in de sferen voortdurend die werkelijk hoogste krachten in en rond u zult kunnen ervaren. Dat

betekent dat de tekortkomingen die u heeft, kunnen worden aangevuld met nieuwe harmonieën, die uit deze kracht tot stand komen. Het impliceert, dat al uw bewustzijnsnormen, die u als mens heeft, kunnen smelten als sneeuw voor de zon, omdat u de werkelijke kracht in uzelf erkent en ziet dat vormen niets anders zijn dan de camouflage van een werkelijkheid.

Er zijn onnoemelijk veel krachten. Krachten, die in de sferen bestaan en ook in uw eigen wereld. Ik heb mijn aanwijzingen vooral gebaseerd op de dingen, die reeds in u bestaan en die u op aarde kunt vinden. Vraag nooit die dingen, waarin u niet kunt geloven. Er zijn heel veel mensen met een soort "Faust-syndroom". Zij roepen voortdurend de eeuwigheid aan en zeggen: maak mij weer 20 jaar. Het lijkt mij niet raadzaam dergelijke wensen uit te spreken, want het is maar een illusie dat een mens van 20 jaar gelukkiger is dan een mens van 80 jaar. Dat komt alleen, omdat men terug kijkt naar wat men is geweest en niet kijkt naar wat men nu is en kan en vermag. Dat is vaak meer dan men denkt.

Vraag de dingen, waarin u kunt geloven. Dingen, die u zelf aanvoelt als juist en goed. Doe het niet spottend of oppervlakkig, alsof u bang bent dat het zou kunnen gebeuren. Zeg gewoon: Dat is mijn beroep, hier is het licht, dat is mijn werkelijkheid. Want alles wat wij in de sferen hebben is gebaseerd op het aanvaarden van een grotere werkelijkheid.

Er zijn vele wereldjes, die zich van elkaar onderscheiden en toch behoren ze alle tot één en hetzelfde niveau. Er zijn mensen, die denken dat het mooier is om in de sferen binnen te gaan in een kathedraal dan in een oude tempel gewijd aan Osiris, Re, Horus of Isis. Maar er is geen verschil. Deze vormen zijn alleen maar vormen. De goden, die daar wonen zijn alleen maar de vage vlekjes van het menselijk onbegrip voor de totaliteit. Er is geen verschil in waarde en betekenis. Datgene, wat u daar kunt vinden in die kerk, die tempel of misschien hier op aarde in een kerk of in een tempel, is hetzelfde wat u kunt vinden in de hoogste sferen. Alleen is het daar vollediger, minder begrensd en beperkt.

Sferen zijn niet van elkaar gescheiden door grenzen met poorten en sterke wachters. Dat kunnen de Dodenboeken beschrijven, maar dat is niet de werkelijkheid. De wachters zijn onze eigen angst voor het verliezen van iets wat wij denken dat wij zijn; en dat moeten wij voorbij gaan. De poorten zijn niets anders dan onze beperkte mogelijkheden om een grotere werkelijkheid te aanvaarden. De grens bestaat in òns. De poort bestaat in òns. De wachter bij de poort bestaat in òns. De wachter op de drempel bestaat in òns. Wij zijn dat zelf. Er zijn geen grenzen. Er is één kosmos met één besef en daarin zijn alle dingen, die men sferen en werelden kan noemen, samengebracht tot dat ene geheel van leven en levende kracht.

U moet dus niet denken, dat een weg naar de sferen een soort pad is, dat is uitgestippeld. Dat is maar een gelijkenis. Het is gewoon een verliezen van het besef van beperking. Een mens, die zijn gebondenheid aan vormen verliest, heeft al veel gewonnen. Hij, die de angst voor zijn eigen angst verliest, die begrijpt: er is altijd een positief tegenwicht voor al wat mij schijnt te bedreigen, heeft veel meer gewonnen. En het meest heeft hij gewonnen, die beseft: ik ben deel van alle dingen. Naarmate ik dit juister aanvoel en meer besef, zal dat wat ik schijn te zijn in onbelangrijkheid verzinken, zich misschien oplossen als de ochtendnevel bij het opkomen van de zon.

Dit is mijn inleiding. Ik heb getracht u een beeld te geven. Een beeld echter, dat zijn vaagheid ontleent aan de onbegrensdheid van de persoonlijkheid, die de nieuwe weg vormt. Ik heb getracht duidelijk te maken waarom dit in deze tijd zo intens is. Maar het belangrijkste dat ik heb gezegd is, dat deze weg niet alleen begint na de dood. Hij begint op elk ogenblik, waarop een mens de krachten in zijn leven beter gaat beseffen, zijn angsten minder belangrijk acht en zijn gevoeligheid voor wat rond hem is steeds meer openstelt, totdat al wat hem omgeeft voor hem een besepte of mede gevoelde waarde is geworden.

DISCUSSIE

- ❖ *Kunt u mij mededelen of een verschil van bewustwording wordt ervaren na crematie of na ter aarde bestelling van het aards omhulsel?*

Mag ik antwoorden met een tegenvraag? Als u naar een bioscoop gaat, maakt het dan verschil uit voor de film die u ziet, of u uw overjas aan heeft of niet? Of die overjas misschien per ongeluk verbrandt zonder dat u het weet of dat ze onder de toonbank valt van de vestiaire? Anders gezegd: voor de bewustwording maakt het alleen verschil uit, indien men nog niet in staat is afstand te doen van het stoffelijk bestaan. In een dergelijk geval zijn beide manieren van opruiming even onaangenaam. Als u wordt gecremeerd, denkt u: o, jé, ik word verbrand. Totdat u op een gegeven ogenblik denkt: dat kan toch niet zolang duren. En dan ontdekt u dat uw lichaam wel verbrand is, maar dat u er nog bent. In het andere geval denkt u: o God, ik leef nog en zij stoppen mij onder de grond. Zal ik nu niet stikken en hoe lig ik er bij? Je ziet dan hoe je vervalt en ten slotte alle schoonheid die je hebt bezeten verliest voor wat ivoren glans. En dat is minder aangenaam. Dus in beide gevallen is het even onaangenaam.

Bij crematie wordt men zich sneller bewust van de toestand. Er is een fellere angst en pijn, maar meestal gedurende een veel kortere periode. Bij begrafenis is er een enorme angst, die blijft gelijk en duurt langer, terwijl de pijn ervaring aanmerkelijk minder is. Je kunt dus geen voorkeur uitspreken. Het is maar wat u wilt. Wilt u b.v. naar de tandarts gaan en al uw tanden en kiezen laten trekken of wilt u voorlopig in elke kies laten boren met de zekerheid, dat ze er toch uit moeten. Het is maar hoe u het bekijkt.

- ❖ *Ik dacht dat het erg belangrijk was, dat als iemand erg aan de aarde gebonden is, hij de begrafenis waarschijnlijk zal prefereren. Iemand, die minder aardgebonden is, trekt het jasje gemakkelijker uit en doet er makkelijker afstand van.*

Voor degene, die niet aardgebonden is, maakt het geen verschil uit. En voor degene, die aardgebonden is, betekent crematie meestal dat hij sneller zijn binding met de aarde verliest. Of u dat nu een voordeel vindt dat is een persoonlijke kwestie. In de praktijk zou ik willen zeggen, dat je iemand ter aarde moet bestellen zoals hij het zelf heeft gevraagd, want dan weet hij: wanneer dat gebeurt, moet ik toch wel dood zijn. Dat is de eenvoudigste manier.

- ❖ *En als er een mooi graf is gemaakt en de nabestaanden komen nog altijd kijken, dan bind je automatisch de geest. Wanneer zo iemand zich laat uitstrooien, dan is dat veel minder het geval.*

Uitstrooien Ja, ik weet wat u wilt zeggen. Maar denkt u dat dat veel verschil zal uitmaken? Als er een graf is en de nabestaanden zijn daar erg verguld mee, laat hen. Dat is onbelangrijk. Het zijn de nabestaanden, die de meeste pijn hebben van de dood van iemand die hen dierbaar is. Want degene die overgaat, verliest niet alle contact. Hij kan het weer terugvinden; dat is niet zo erg. Maar de mensen op aarde hebben het gevoel: het is voorgoed voorbij. En als die mensen nu gelukkig zijn met een mooi graf waar ze bloemetjes of fotootjes kunnen neerzetten en lichtjes branden en gaan bidden, laat hen. Ik geloof niet, dat je dit speelgoed der sentimenten de mensen moet afnemen. Ik hoop niet, dat u mij deze uitdrukking kwalijk neemt.

Als iemand is gecremeerd en - zoals u zegt - is uitgestrooid, dan zullen de nabestaanden toch aan zo iemand denken. Ze zetten een foto neer, een bloemetje daar bij, branden daar ook een lichtje voor en zitten ook sentimenteel te dromen van wat was en nooit meer zal komen. Die binding blijft gelijk. Een verwaarloosd graf betekent in uw stelling: hier bestaat geen binding. Dan is het ook niet erg hoe je wordt begraven. Veel mensen vinden het prettig om een familielid of een vriend heel mooi te begraven. Daarna gaan zij nooit meer naar het graf, maar er moet wel een mooie steen staan. Iedereen moet zien: zoveel hebben wij over gehad voor onze dierbare zus of zo. Dat is een verschijnsel; dat zie je altijd weer.

Ik heb nogal wat begrafenissen bijgewoond. Afhaaldienst, u weet wel; de mens, die is overgegaan helpen. Die mensen willen graag blijven kijken. Dan zeg je tegen hen: Luister nu maar goed. Zij zeggen dan: "God, ik heb nooit geweten, dat ik zo'n goed mens was." Dan is mijn antwoord altijd: Die anderen wisten het ook niet. Zij hebben het pas ontdekt, toen zij de grafrede hadden geschreven.

- ❖ *Er zijn op deze wereld schilders die volgens hun onderbewustzijn de behoefte hebben zich te uiten in lijnen en vlakken, die volkomen abstracties weergeven. Kunt u zeggen waardoor zij worden gedreven en wat de diepere zin en betekenis van deze abstracte composities zijn?*

De betekenis is heel moeilijk weer te geven. Zoals u zegt: zij worden gedreven vanuit het onderbewustzijn. Veel mensen hebben het bewustzijn om een orde te scheppen die zij niet kennen. Zij gebruiken dan mathematische structuren zoals b.v. Mondriaan heeft gedaan. Eventueel met kleuraccenten erin om aan te geven hoe ordelijk alles verloopt, terwijl er toch wel onderbrekingen in de orde zijn, maar die storen het geheel niet. Anderen daarentegen hebben de behoefte iets te construeren. Voor hen zijn de abstracte vormen de uiting van de behoefte om iets te maken. Dat is dan ook meestal huisvljijt, die verkeerd als kunst wordt beschouwd. Er zijn ook mensen, die lijnen, vlakken en vormen gebruiken, omdat zij op deze manier iets van hun gevoel voor schoonheid kunnen weergeven. Waarom zouden zij dat niet doen? Maar wat is dan de betekenis daarvan? Gewoon, omdat zij dit als schoonheid ervaren en dat zij een bepaalde beleving, vorm of toestand associëren met een bepaald begrip van schoonheid, dat mathematisch kan worden uitgedrukt.

Ik geloof niet, dat je hier kunt zeggen en dat zij een andere werkelijkheid weergeven. Ik geloof wel, dat bepaalde schilders heel sterk zijn in het werken met lijnen en vaak ook zeer hoekige (?) lijnen. Ik zie het voor hen als een neiging om nadruk te leggen op bepaalde uiterlijkheden en aspecten. Niet, zoals zij misschien denken, om de wereld daarmee te confronteren, maar gewoon omdat zij zelf worden gedomineerd door iets dergelijks. In al deze gevallen zeg ik: Ach, deze dingen vinden wij ook terug bij kinderen en psychopaten. Waarom zouden kunstenaars dat niet mogen doen?

Sta mij nog één opmerking toe: Er zijn kunstenaars, die voortdurend en nadrukkelijk geslachtsdelen schilderen, zoals kleine kinderen drieletterwoorden op de muren krassen. Dat is een bewijs van onrijpheid, omdat men dit niet kan beschouwen als deel van het geheel. Men kan u zeggen: Ik wil de wereld daarmee shockeren. Eigenlijk bedoelt men: ik word er zelf nog door geshockeerd al wil ik het niet laten merken. Ook dit is moderne kunst. Ook hier zijn lijnen en vlakken bij betrokken, al zijn die vaak meer naturalistisch. Het is wonderlijk, dat de moderne kunst het meest naturalistisch te werk gaat, als zij die zaken uitbeeldt waarvan ze aanneemt dat die fatsoenshalve verborgen zouden moeten blijven.

- ❖ *U sprak over lijnen en vlakken in de andere sfeer en u zei: dat is gestolde beweging. Wat bedoelde u daarmee? Kunt u daarvan meer vertellen?*

Ik heb de term "gestolde beweging" niet gebruikt. Dat is iets dat in het kunstenaarsjargon te pas komt in deze tijd. Ik heb geprobeerd u duidelijk te maken dat je van vormen soms overgaat tot vlakken en dat het dan kleurvlakken zijn, die vaag en niet geheel begrensd zijn. U kunt het controleren, als u de inleiding herleest. Wat ik probeerde duidelijk te maken is dat de vorm, de begrenzing eigenlijk, langs deze nieuwe weg in de sferen niet meer zo sterk wordt benadrukt als vroeger de vormen in de sferen, waarin de mensen zich herkenden. Als u zegt lijnen en vlakken zijn gestolde beweging, dan kan ik daar wel mee instemmen, maar dan zijn het altijd lijnen en vlakken, die eigenlijk een bewegingsfase weergeven. Je kunt beweging niet laten stollen. Je kunt wel beweging suggereren.

Er is een schilder, ik meen dat hij Ouborg (?) heet, die een schilderij heeft gemaakt dat in feite niets anders is dan een werveling van kleuren met een vreemd trechtersvormig effect na een betrekkelijk klein vlak van bijna witchroom vermengd met geel. Hij heeft daarin eigenlijk een beweging van leven uitgedrukt. Zijn abstractie is hier: ons leven is als het ware een soort wervelstorm, die ons wegzuigt naar een onbekend doel. Als zodanig zouden we kunnen zeggen: hij heeft getracht het totale begrip leven te kristalliseren in deze uitdrukking. Maar de beweging is er niet meer; het is een momentopname en dat zal het altijd blijven.

- ❖ *U zei, dat iedere godsdienst zich haar eigen hemels Jeruzalem bouwt. Wat vinden en ervaren de islamieten, die zich wel zeer realistische lusthoven voorstellen, naar ik altijd heb gehoord?*

Dit is niet voor alle islamieten even waar. U denkt hier aan de westerse versie van het primitieve paradijs, zoals de Janitsjaren (?) zich dat voorstelden, die vroegere moordenaars die onder invloed van hasjiesj dachten een soort droomwereld, het paradijs, te betreden. Een moslim, die daaraan gelooft, komt inderdaad in een tuin met beken vol heerlijke drank en schone vrouwen, die ze hem brengen. Maar hij ontdekt dat alles bij herhaling toch gaat vervelen, als er geen verdere inhoud in zit. Zo komt er een ogenblik dat hij zegt: Ik kots van de drank, ik kots van de vrouwen. Waar moet ik naar toe? Alles verbleekt dan en hij gaat weer een stapje verder. Ook die dingen zijn er. Het

klinkt u misschien wat vreemd in de oren. Een Europeaan zou zeggen: In de sferen een soort seksclub!

❖ *Is het dan een individuele wereld, die men feitelijk overhoudt? Je eigen denken, dat wat je projecteert?*

Het is niet helemaal een individuele wereld, omdat je voor jezelf een wereld projecteert. Maar zoals elke mens een bevestiging zoekt in de mening, de reacties van anderen voor hetgeen hij zelf constateert, zo doet men dat ook in de sferen. Daarom kun je het best zeggen: Een sfeer is een composiet beeld dat door een aantal ongeveer gelijk denkende entiteiten onderling wordt geschapen en waarin zij menen gezamenlijk te leven.

❖ *Een soort affiniteit, een aantrekkingskracht?*

Ik geloof, dat affiniteit en aantrekkingskracht weer iets te ver gaat. Het is eenvoudig zo: een aantal mensen maken tezamen een radioprogramma. Een ieder, die daarop afstemt, hoort dat programma, maar hij heeft ook de mogelijkheid om mee te zenden en zich dus in het hoorspel of in het orkestwerk te mengen. Als u dat affiniteit noemt?

❖ *Is het mogelijk na de dood nog zintuigprikkelers te ervaren door identificatie met het lichaam? Is het mogelijk pijn te ervaren? Kan dat ook met het gehoor, de reuk, warmte, kou etc.?*

Wanneer u overgaat en u heeft een sterk vormbewustzijn, dan gaat u over precies zoals u op aarde was. Dus u kunt overgaan in een ziekbed en het koud hebben en u wordt wakker en u heeft het nog koud. U kijkt, u blijft staren, het wordt wat helderder of u ziet iemand anders. U hoort een stem spreken, u heeft de zintuigen niet meer, maar de prikkelers die u bereiken, de signalen van een andere entiteit worden door u vertaald als zintuiglijke prikkelers, terwijl u ook uw eigen ervaringen nog voortdurend uitdrukt alsof ze ervaringen van de zintuigen zouden zijn.

❖ *Gaat dat een hele tijd door?*

Als u pech heeft, ja. Deze prikkelers zijn onvolkomen. U doet mij denken aan iemand, die op een rauwe aardappel kauwt, terwijl hij op weg is om een perfecte tournedos Cordon bleu te genieten met alle bijkomstige garnituren.

❖ *Als men de beschrijving hoort van de sferen, dan krijgt men vaak het gevoel van een geografisch geheel. Maar ik heb het gevoel dat al die sferen in mij liggen, dat ik ga van de ene sfeer naar de andere sfeer, dat ik zelf een beter inzicht, een ander begrip krijg, een wijder gezichtspunt. Hoe ziet u dat?*

Ik vind dat u de zin van mijn betoog en zeker van het laatste deel perfect heeft uitgedrukt.

De sferen liggen in u, omdat het uw concepten zijn van het bestaan. Wanneer het ene concept plaatsmaakt voor het andere, leeft u voor uw gevoel in een andere wereld. Toch leeft u in een en dezelfde werkelijkheid, die tijdloos is en bestaat uit een kracht, welke zich in vele vormen kan manifesteren.

❖ *Als men in een bepaalde sfeer is en men zou alleen maar geestelijk willen terugkeren naar deze aarde, kan men dan naar believen contact krijgen met degenen met wie men voordien ook contact had, of is dat een moeilijke weg?*

De terugkeer is niet zo moeilijk. Alleen moet u zich realiseren - en dat doet menigeen niet - dat het leven op de wereld niet stil staat. Dat contact kunt u krijgen door u in te stellen op een persoonlijkheid. De grote moeilijkheid is echter, dat u niet - zoals in de stof - aandacht kunt afdwingen zonder meer. Met andere woorden: de ander hoort u misschien wel, maar let er niet op. U moet misschien heel vreemde verschijnselen veroorzaken en dan krijgt u de teleurstellende reactie, dat men heel iets anders denkt. Je probeert iemand te bereiken. Hij luistert niet. Eindelijk ga je met veel moeite kloppen op het hoofdeinde van het bed en wat doet hij? Hij bestelt iemand om de houtworm daaruit te verdrijven. Dergelijke ervaringen maak je als geest vaak mee. Totdat je beseft, dat het beter is niet de aandacht van de ander te trekken, maar gewoon de harmonie met die ander op te wekken en dan te proberen iets van je kracht en besef over te dragen.

- ❖ *Er is een zekere Rosemarie Brown in Engeland, die zegt dat zij van componisten composities opvangt die zij ook op de piano speelt. Wat vindt u daarvan? Zou het werkelijk waar zijn dat componisten contact met deze vrouw zoeken?*

Mag ik u een tegenvraag stellen? Denkt u dat een componist, die in deze wereld terugkomt en bewust genoeg is om weer contact met uw wereld op te nemen, slechter zou werken dan voordien?

- ❖ *Ik denk beter.*

In dat geval heeft u het antwoord al gegeven. Want de composities, die als stammende van bepaalde entiteiten worden weergegeven, zijn slechter dan het werk dat deze componisten op aarde hebben gepresteerd en dat is onaanvaardbaar.

Het zou mogelijk zijn, dat iemand zich als een pseudo-Chopin, -Beethoven of -Bach zou willen manifesteren en dat deze denkt: als ik die naam maar geef, dan luistert men naar mijn werk, en dat hij daarom de stijl van een bepaalde componist imiteert. Dat is denkbaar. Maar ik geloof niet, dat er ooit een entiteit is geweest, die werkelijk een begaafd componist was (dus begrip had van tonale harmonieën), die bij terugkeer op aarde als inspirator iemand heeft gebracht tot een prestatie, die ver beneden het peil ligt van wat hij tot op dat ogenblik heeft gepresteerd.

- ❖ *Moet je dan aannemen dat een wonderkind, dus een kind dat op vier à vijfjarige leeftijd op een viool, een piano of op andere instrumenten plotseling allerlei stukken kan vertolken die het echt nog niet geleerd heeft, dat dit kind dan ook op een bepaalde manier is beïnvloed of onder een invloed staat?*

Wij moeten aannemen, dat vele wonderkinderen gedresseerd zijn. Er zijn betrekkelijk weinig wonderkinderen, die zelf een groot gevoel hebben voor een bepaald instrument of voor bepaalde muziek. Van dezen kunnen wij aannemen, dat zij vòòr hun geboorte deze begaafdheid reeds bezaten en bij incarnatie hebben gezocht naar een weg, waardoor op aarde deze gave, deze persoonlijkheidsinhoud opnieuw tot uiting zou kunnen worden gebracht. Binnenkort komt iemand in uw land, die op deze manier van jongs af aan heeft gereageerd. Alleen gaat hij nu dirigeren; dat is mijnheer Menuhin. U zult ook vaak zien dat mensen, die deze gave hebben zich een beetje anders gedragen dan anderen. Zij zijn ijverige beoefenaars van yoga, houden er bijzondere filosofieën op na, die de mensen vaak een klein beetje excentriek voorkomen, maar die voor hen een contact in stand houden met wat zij waren voordat zij op aarde kwamen.

- ❖ *Heeft iemand, die pas deze week is overgegaan iets aan de avond of aan de Steravond. Kan dat een kracht zijn waardoor zij vlugger verder komt?*

Die mogelijkheid bestaat. Maar u moet één ding wel in het oog houden. Als deze avond voor zo iemand al kracht kan betekenen, moet zij een zeker bewustzijn bezitten. Want kort na de dood is het eerste wat je moet doen: je oriënteren; begrijpen dat je dood bent. Nemen we aan dat zo iemand dat allemaal kan, dan zal een bespreking als deze misschien zin kunnen hebben, omdat zij begrijpt dat de vormen allemaal bijkomstig zijn. Een Steravond kan voor zo iemand dan zeer veel betekenen, omdat zij de positieve krachten ervaart, die dan worden uitgestraald. In deze zin kan het dus waar zijn. Maar of het erg waarschijnlijk is Wij kunnen zeggen, dat misschien 1 op de 8 à 9.000 mensen - en dat is nog zeer veel - voldoende bewustzijn bezit om na de dood de wereld gade te slaan met een besef van het feit "ik ben overgegaan" en dan daarop te reageren, hoe menselijk dan ook. Voor dezen zou natuurlijk ook een contact met deze en andere bijeenkomsten van nut kunnen zijn.

- ❖ *Is het zo, dat sommige mensen op een dermate hoog niveau staan, dat ze niet meer op deze aarde incarneren, maar elders in de kosmos? Moeten die dan eerst nog de sferen doorlopen of gaan ze ineens daar naartoe?*

De sferen doorlopen is weer teveel gezegd. Als u sterft en u heeft op aarde nog een taakbewustzijn dat ook over de dood van kracht blijft, dan is de kans niet groot dat u snel weer zult incarneren. Incarneert u wel vlug, dan zult u dat doorgaans op aarde doen, omdat u op aarde levend uw taak beseft en haar ziet als deel van hetgeen op aarde moet gebeuren. Dus u zult gewoonlijk een aantal sferen doorlopen. Als u in die sferen zo hoog bent gekomen, dat het menselijk leven en de aarde u geen enkele uitingsmogelijkheid meer bieden die voor u belangrijk is, dan is het denkbaar dat u elders zult incarneren. Maar dat doet u toch alleen maar, indien het hoogst noodzakelijk is, omdat u zich moet inleven in een geheel ander emotioneel en mentaal bestaan en daarvoor minstens één incarnatie nodig heeft voor gewenning, voordat u daar weer verder kunt gaan. Tussen de levens

ligt dan wederom een vertoeven in de sferen waarbij uw bewustzijn het al dan niet snel doorlopen van sferen tot het bereikte geestelijke stadium met zich brengt.

- ❖ *Wij hebben meegemaakt hoe in een goed harmonisch huwelijk, toen de man was overleden, de vrouw ontdekte dat na het overlijden zij nog een vrij direct geestelijk contact had met die man. Zij kon ook vragen stellen, zodat haar werd gewezen waar bijzondere papieren waren, die zij nergens kon vinden. Dat contact wordt aangevoeld door mensen, die sensitief genoeg zijn. Als zij binnenkomen, dan voelen zij de aanwezigheid van de man. Wat is dat? Is dat gunstig? Heeft u commentaar daarop?*

Dat laatste maakt het mij gemakkelijker te reageren. Mijn commentaar is dit: In dergelijke gevallen projecteert de overlevende heel vaak een beeld van de ander en put uit zijn onderbewustzijn gegevens, die hij of zij bewust niet meer kent. Dit komt vaak voor. Wanneer een sensitief persoon die aanwezigheid voelt, dan voelt hij in wezen de dualiteit van de persoon in kwestie aan. Dit is de meest voorkomende verklaring. Daarnaast bestaat de mogelijkheid, dat een entiteit geestelijk zo sterk één is geworden met een andere persoonlijkheid, dat de band tussen deze beiden blijft bestaan. In dergelijke gevallen is het denkbaar dat aanvullende gegevens worden verstrekt. Het is echter niet denkbaar dat zo iemand als raadgever optreedt. Als je dus zo iemand vraagt: Zeg Jan, wat moet ik doen? Moet ik de 7% Nederlandse lening nu omzetten in Philips- of olieaandelen? Dan geeft hij geen antwoord. En als u denkt dat u antwoord krijgt, dan suggereert u zich dit antwoord zelf. Dat is iets wat velen niet voldoende beseffen.

Een entiteit, die is overgegaan en bewust genoeg is om een permanent contact te onderhouden zonder gelijktijdig aardgebonden te zijn, interesseert zich helemaal niet meer voor financiële zaken e.d. Die zal ook heel weinig raad geven in wat u wel of niet moet doen. Die entiteit weet dat een mens zijn eigen wegen moet gaan en zal zeker niet zeggen: Doe dat nu niet, of: doe dat nu wel; tenzij er zeer grote bezwaren zijn voor de bewustwording van de persoon.

Ik hoop niet dat ik iemand op de geestelijke tenen heb getrapt met dit antwoord. Veel mensen suggereren zichzelf ontzettend veel, omdat zij niets anders hebben. In een dergelijk geval is het niet een werkelijkheid waarmee zij leven, maar een herinnering die zij voortdurend zelf weer gestalte willen geven, omdat zij daarin een soort bestaansrechtvaardiging zien. Dat is een psychologisch proces waar je wel overheen kunt praten, maar wat je toch moet beseffen. Als daarover een vraag komt, moet je op dit aspect mijns inziens heel duidelijk wijzen.

- ❖ *Maar het aanwijzen van verloren gegane bescheiden, die de echtgenoot had verstoppt buiten medeweten van zijn vrouw, levert toch wel een sterk bewijs.*

Dat kan een sterk bewijs zijn. Het is namelijk ook mogelijk dat de vrouw het toch wel wist, maar omdat ze het niet mocht weten het maar heeft vergeten. Nu de nood aan de man komt, kan ze niet zeggen: Ik heb toen geloerd. Daarom zegt ze: Mijn man heeft mij gezegd uit de geest Ook dit is voorgekomen. Ik zeg niet, dat dit altijd het geval is, maar het is iets wat meermalen is voorgekomen, dat weet ik zeker.

Dan zegt u: Het is een bewijs. Ik zeg: Het is een betrekkelijk bewijs. Het is een bewijs, dat er een onbewuste kennis of inspiratie is geweest ten aanzien van deze documenten. Het is dus geen bewijs, dat de echtgenoot het doet. Een andere geest zou het ook kunnen weten. Het is ook geen bewijs, dat de persoon zelf dit werkelijk niet wist, tenzij we haar hele leven zouden kunnen nagaan met de nadruk op deze documentenkwestie. Ik hoop dat ik duidelijk ben. Je neemt vaak dingen aan als bewijs, die dat eigenlijk niet zijn. Voor degene, die daarmee gelukkig is, het zij hem van harte gegund. Het is niet zo belangrijk. Maar als je eerlijk wilt spreken over deze dingen, dan moet je ook eerlijk zijn en zeggen, dat ook ten aanzien van de geest bij zeer veel mensen zelfbedrog een hoofdrol speelt en dat dit zelfbedrog veelal voor die mensen noodzakelijk is omdat zij daarmee dingen, die zij voor zichzelf onaanvaardbaar vonden, terzijde kunnen schuiven en toch de resultaten ervan kunnen genieten.

- ❖ *Mag ik naar aanleiding van dit antwoord even vragen: Als de mensen op die manier voor zichzelf een schijnwereld opbouwen en daarmee in dit leven vrede hebben, dan moeten die toch, wanneer zij zijn overgegaan een enorme desillusie ondervinden en dan in een schemertoestand terecht komen?*

Dat is ook lang niet zeker. U veronderstelt dat als de verklaring, die ik geef voor een bepaald feit reëel is, de hele harmonie (in casu tussen de echtelieden) niet zou bestaan. Die harmonie kan wel

degelijk bestaan op een ander vlak na de overgang. Indien er een reële band was, zou dat contact ongetwijfeld een rol spelen. Het enige wat je je dan wel afvraagt is: Waarom heb ik mezelf zo bedrogen met onbelangrijke dingen en ben ik aan veel belangrijkeren waarden van onze harmonie voorbij gegaan? Maar dat betekent nog niet dat je hoeft te dolen in het duister.

❖ *U had het straks erover, dat nu het nieuw beleven van de sferen abstracter is dan 50 jaar geleden. Is dit een vooruitgang?*

Ik geloof het wel. Misschien mag ik het zo zeggen: Indien wij de zaak minder vormgebonden zien (dat is bij u "meer abstract", ofschoon dat niet helemaal identiek hoeft te zijn), dan kunnen wij ook gemakkelijker de werkingen aanvaarden, die in de totaliteit van het geestelijk leven een rol spelen. Als wij ons vastklampen aan vormen, dan wordt dat een beetje anders. Ik wilde, dat ik over de spitse tong van sommige van mijn collega's kon beschikken. Maar u begrijpt toch wel: als je zegt "de hemel is een kristallen stad" dat je de krachten van het leven allemaal probeert te kristalliseren in en te binden aan die vorm. Dat je dus heel veel wat in je bestaat (de mogelijkheden die je hebt) ontkent om dat beeld in stand te houden. Als je zo'n beeld niet hebt en alles een vloeiende veelvormige indruk maakt, dan heb je veel minder moeite om een verandering, die voor jezelf goed is, te aanvaarden; of je zult niet zo snel een invloed ontkennen, omdat ze niet past in een bepaald wereldconcept. Ik geloof, dat dat een groot voordeel is.

Ik weet, dat er in het verleden mensen zijn geweest, die - je zou kunnen zeggen - op eigen verzoek krachtens schuldbewustzijn in een hel onnoemelijke pijnen hebben geleden. Zij hadden alleen moeten beseffen: ik was niet op de juiste manier harmonisch; ik moet mijn instelling veranderen. Zij zouden zich dan zeker vele duiveltjes hebben kunnen besparen en veel warmte of koude of wat zij onder kwelling ook maar verstaan. Het is dus duidelijk, dat dergelijke voorstellingen vaak voor de bewustwording ongunstig zijn. Wanneer het vormbesef in het hiernamaals minder concreet wordt en minder sterk gebonden aan vormen en voorstellingen, zal de aanvaarding van alle invloeden die daarin optreden gemakkelijker worden en zal men dus reëler kunnen leven volgens mij. Maar ja, ik behoor nog tot degenen, die de oude weg zijn gegaan. Misschien dat ik daarom deze nieuwe weg wel als zeer bijzonder ervaar. Niet als alternatief, maar als logische ontwikkeling.

❖ *Is er dan ook een parallel te vinden in de moderne kunst, die tegenwoordig steeds abstracter wordt, de uitzonderingen daargelaten?*

U vraagt mij iets waarop het mij moeilijk valt antwoord te geven. Datgene wat ik heb gezien van moderne kunst zegt mij gewoonlijk niet zoveel. Ik geloof, dat menigeen vlucht voor de vorm, omdat hij bang is voor de vorm en voor hetgeen ze betekent of omdat hij gewoon de capaciteit niet heeft om die vorm naturalistisch weer te geven. Ik weet, dat zeer veel mensen in deze dagen zich kunstzinnig geroepen voelen omdat het niet meer zulke grote offers vergt om kunstenaar te zijn. U zult begrijpen, dat dit bij mij twijfels doet opkomen ten aanzien van vele moderne kunststrichtingen, die worden geprezen als vernieuwingen en die volgens mij niet veel meer zijn dan maniërisme of een verhulling van eigen fouten en onbekwaamheid. Dit is een hard oordeel, ik weet het. Maar ik ben ouderwets. Ik wil graag toegeven, dat er wel moderne schilders zijn, die inderdaad in staat zijn gevoelens uit te drukken op abstracte wijze, die dat kunnen overdragen en dit zeer overtuigend doen. Maar ik geloof, dat de abstractie zonder meer zinloos is. Ze krijgt pas betekenis, indien zij niet meer is het uitbeelden van iets wat je wel leuk vindt, maar wordt het uitbeelden van een emotie of mijnentwege van een ruimtelijke visie. Degenen, die het zo ver brengen, zijn - voor zover mij bekend is - ver in de minderheid. Daarom kan ik zo'n grote parallel niet zien tussen de nieuwe weg door de sferen en de moderne kunst. Ik geloof, dat veel moderne kunst probeert anders te zijn om het anders zijn. Zij kan alleen zinvol zijn - volgens mij - indien je anders bent of anders doet om meer te zeggen. Maar dat betekent dat je het ook zo moet zeggen, dat anderen het kunnen aanvaarden. Vele moderne kunstenaars - of zij die zich zo noemen - doen mij denken aan een romancier, die een spannende detective roman schrijft in een cijferschrift dat niemand kan lezen en dan de anderen verwijt dat zij de spanning in zijn werk niet aanvoelen. U heeft hier mijn mening.

❖ *Hoe ziet u een kunstwerk; de appreciatie daarvan?*

Als ik een kunstwerk moet zien, dan zijn er een paar dingen, die ik kan waarnemen. Als een kunstenaar geconcentreerd scheppend werkt, dan legt hij een deel van zijn uitstraling vast in zijn werk. Ik kan dus bij een kunstwerk vaak het idee van het werk zonder meer aflezen. Ik kan verder de vormassociaties of de waarnemingsassociaties van beschouwers aflezen. Als ik een aantal van hen aflees, krijg ik een tamelijk juist beeld van de compositie. Indien de compositie, zoals die

wordt beschouwd, strookt met hetgeen de kunstenaar daarin heeft gelegd, dan is er volgens mij sprake van een kunstwerk. Indien echter het beeld, dat wordt waargenomen niets te maken heeft met de gedachten die erachter zitten, dan is er volgens mij sprake van knoeiwerk; ofschoon ook knoeiwerk in zich een zekere schoonheid kan bezitten, maar het is geen kunst. Als ik mensen zie, die voor een lijnenspel in bewondering staan, terwijl ze voor mij de gedachte uitstralen "verdomme, ik mot nog wat maken voor die contraprestatie", dan is dat voor mij geen kunst. Kunst is de overdracht van méér dan alleen maar een voorstelling. Anders hebben wij te maken met een constructie en die kan dan wel technisch knap zijn, maar is ze kunst, als ze niet iets meer is dan een constructie? Ik beantwoord dat ontkennend. Een ander zal dat misschien anders zien.

❖ *Uw beschrijving van bepaalde sferen doet mij denken aan wat LSD-trip-beoefenaars ook hebben beschreven van hun hallucinaties en van kleur- en geluidservaringen. Hebben zij misschien door gebruik van LSD toegang gehad tot de door u beschreven sferen?*

Dit is een vraag, die alleen kan worden beantwoord voor een specifiek geval, nooit voor het geheel. De LSD-trip heeft een eigenaardigheid: Ze brengt namelijk de mens tot het besef van zijn totale persoonlijkheidsinhoud of bepaalde delen daarvan. Of dat totaal zal zijn of welk deel van het totaal wordt beseft, dat wordt mede bepaald door invloeden van buitenaf. Als wij horen, dat iemand onder invloed van LSD in de zon staart en later blind wordt, zo zeggen wij: dat is een drama. Maar waarom heeft hij dat gedaan? Omdat hij het gevoel had dat hij even sterk was als de zon. Hij had dus een illusie omtrent zichzelf. Daaruit ontstaat ook het lichamelijk letsel. Als iemand in allerlei emotionele waarden van zijn eigen persoonlijkheid ronddoelt, dan ontmoet hij daar ook wel degelijk zijn geestelijke voertuigen, want die zijn deel van de persoonlijkheid. Indien deze geestelijke voertuigen worden ervaren zonder dat er vormdromen aan worden verbonden, dan zullen inderdaad daardoor belevingen van bepaalde sferen of contacten met bepaalde sferen een rol kunnen spelen. Maar dat is dus niet een zekerheid.

Ik weet, dat er mensen zijn, die onder invloed van LSD in hun trip datgene doormaken wat anderen hun hebben gesuggereerd, tot zelfs suggesties van leerboeken, die innerlijk werden beleefd als een werkelijkheid. Het enige dat men met zekerheid kan zeggen: Bij een LSD-trip zal altijd een groot deel van de persoonlijkheid (ook van het voor het "ik"-bewustzijn verborgen deel van de persoonlijkheid) mede een rol spelen. De persoon zal zich daarop oriënteren en emotioneel deze zaken ondergaan. Het kan zijn, dat iemand innerlijk zichzelf ontmoet en uit angst eenvoudig de straat op rent, niet in staat om op de omgeving te reageren. Het is ook mogelijk, dat iemand gewoon neerzit en een ogenblik een hemel ervaart waaraan hij deel heeft, omdat een deel van zijn wezen daarmee harmonisch is. Je kunt nooit zeggen: voor alle LSD-trippers geldt dit of dat. Je kunt alleen zeggen: alle LSD-trippers worden geconfronteerd met verborgen facetten van hun persoonlijkheid en kunnen daarbij eventueel ook wel eens geconfronteerd worden met een bepaalde sfeer of met verscheidene sferen waarmee hun persoonlijkheid sterk harmonisch is.

❖ *U heeft verschillende beschrijvingen gegeven van overgegaan bij het ontwaken na hun overgang. Heeft u het ook wel meegemaakt dat er een juichende overgang was; dat ze al zo los van de materie waren en werkelijk konden opgaan naar het licht?*

Ja, die heb ik meegemaakt. Dat zijn van die dingen, daar ga je niet afhalen. Daar kun je alleen maar bewonderend kijken. Dan denk je: wat heb ik het vroeger sukkelig gedaan. Ze zijn er wel, maar ze komen niet zo erg veel voor.

Ik heb gevallen meegemaakt - en dat komt wat meer voor - dat overgegaan rustig de wereld en hun nabestaanden blijven gadeslaan, hun eigen uitvaart misschien bijwonen en dan schouderophalend zeggen: "Nu ga ik maar verder." Dan heel rustig het licht inwandelen en alles aanvaarden, ook wat zijzelf blijken te zijn. Die geesten kun je zeer bewonderen; daarvan zijn er meer. Maar degenen, die zeggen: Dood, huppelakee, hoera, halleluja! Nu ben ik er, die komen wat minder voor, omdat sterven altijd nog een soort schok is. Het lichaam doet het niet meer en je bent altijd op dat lichaam aangewezen geweest. Een ongelukkige vergelijking misschien: een automobilist, die geen benzinebonnen heeft en plotseling ontdekt dat hij kan lopen. Daar gaat ook een zekere schok mee gepaard. Daar is wat oefening voor nodig. En dat is bij de overgang meestal ook het geval.

❖ *Leadbeater heeft erg veel aan kleuren gedaan. Is het mogelijk met kleuren iemand te genezen?*

Ik weet niet, wat dit met sferen te maken heeft, maar ik zal proberen daarop een antwoord te geven.

Je kunt niemand met kleuren genezen, anders zou elke make-up geneeskrachtig zijn. Maar, je kunt wel - en dat is iets anders - iemand door bepaalde kleuren in zijn omgeving zodanig psychologisch beïnvloeden, dat hij juist reageert op een bepaalde therapie. De kleur zonder meer geneest dus niet.

Geestelijk gezien worden kleuren als symbool gebruikt voor bepaalde krachten; en deze krachten werken genezend. Het is dus niet de kleur. De kleur is eenvoudig de omschrijving, die men gebruikt om een bepaalde energie op te wekken en zo door te geven.

❖ *Als wij ons op deze overgang en de sferen moeten voorbereiden en dat hopelijk ook allemaal dagelijks doen en wij treffen iemand, die niet op een bepaald geestelijk niveau is te bereiken maar dat voor die tijd wel was, mankeert er dan wat aan ons of aan die persoon?*

Mag ik iets erg eenvoudig suggereren? Als u zo iets meent te ontdekken, zorg dat u het niemand lastig maakt. Wat het contact betreft, houdt u aan die uitspraak, die elke avond vòòr het nieuws op de televisie komt: "dat zien wij morgen wel weer". Dat geldt ook voor u. Als u geen contact heeft met iemand die is overgegaan en dat was er voordien wel, dan kan dat weer terugkomen: dat zien wij morgen wel weer. Ga gewoon door. Wees uzelf. Probeer voor iedereen zo goed mogelijk te zijn en stel geen eisen aan geestelijke contacten, want dat kunt u niet. U kunt ze namelijk niet beheersen. Een harmonie kan nooit van één persoon uitgaan.

SLOTWOORD

Ik heb u geconfronteerd met een wat andere voorstelling van de sferen dan u gewend bent. Ik heb geprobeerd u ook een paar aanwijzingen te geven waarom en hoe u daar zelf iets mee kunt doen.

U kunt nooit zeggen, dat zuiver persoonlijke relaties - op welke wijze dan ook - harmonisch kunnen worden gemaakt. Harmonieën op dat terrein ontstaan; ze kunnen door ons niet worden afgedwongen. Na de overgang geldt ditzelfde. Harmonieën ontstaan door wat wij zijn en wat anderen zijn. Zij kunnen weer veranderen. Het is iets wat uit ons zijn voortkomt, niet uit wat wij willen doen. Onthoudt u dat in uw leven en onthoudt u dat ook wanneer u dood gaat.

Wat je bent is belangrijk, niet wat je denkt dat het mooiste zou zijn of het meest juiste, niet wat je denkt nog gauw even te kunnen doen. Het is doodgewoon wat je bent.

Elke mens, die geestelijk bewust wil worden, zou eigenlijk moeten openstaan voor alles in het leven. Hij zou daarbij voortdurend de harmonie rond hem moeten aanvaarden op het ogenblik dat zij er is, zonder daar eisen aan te stellen. Harmonie is een mededeling. Het is niet slechts een tijdelijk contact met wat wel of niet bevredigend is.

Harmonie betekent een overdracht van waarden; en die is wederkerig. Het is deze wederkerige overdracht waardoor sferen tot stand komen met al die wonderlijke structuren tot wolkenkrabbers toe, waarover ik u sprak. Het is ook deze vorm van harmonie waardoor je kunt opgaan langs die nieuwe weg, waardoor je ook zonder vormbegrip en veel sneller dan degene die zich in vorm vastbijt, kunt beseffen hoe groot het Al is en hoeveel waarden uit dat Al voortdurend contact met je opnemen en je a.h.w. verrijken. Je zult die ander en dat andere ook verrijken. Maar dat is niet belangrijk. Het is niet belangrijk wat je geeft, maar wat je ontvangt.

Geven, dat is je bestaan. Iemand, die niet geeft, heeft geen werkelijk leven. Maar iemand, die niet weet te ontvangen, is nog een veel grotere dwaas. Want de kosmos geeft je voortdurend nieuwe waarden, nieuw inzicht, nieuwe begrippen en nieuwe gevoelens, die alle tezamen voeren tot een aanvaarden van een groter deel van de werkelijkheid. En het aanvaarden van de werkelijkheid is het eind van elke weg die door de sferen gaat.

Ik wens u iets van de innerlijke harmonie, waardoor ook u de nieuwe weg door de sferen reeds nu kunt aanvoelen, de krachten daarvan beleven en misschien ook uw weg reeds nu kunt inslaan.